

Setembre cultural | Actualitzat el 29/10/2020 a les 14:29

'Bijuteria', entre la devoció i l'heretge

Míriam El Mouhadab escriu sobre 'Bijuteria' (Galerada Ed, 2020), de Juana Dolores Romero Casanova, un poemari que teoritza al voltant de l'amor a través del cos apropiant-se de l'imaginari catòlic, però també de l'imaginari underground, la perifèria i el Raval, com a teló de fons, però també com a centre | «Amb tot això, 'Bijuteria' se situa entre la devoció i l'heretgia, no només de Déu, sinó també de la dona ?ja que trasllada el discurs del feminista del Trap a la poesia?, i de la cultura catalana ?perquè aquest poemari s'inscriu perfectament als corrents poètics de la literatura catalana»

«Juana Dolores Romero Casanova, mantenint sempre la tensió entre ideologia i bellesa, s'apropia de tot allò que li agrada, l'amor romàntic, l'or i la plata, el luxe, Déu, entre d'altres, i que ha sobreviscut en mans del capitalisme» | Míriam El Mouhadab Carbonell

Llegir *Bijuteria* no és fàcil, almenys, no és fàcil per algú que té xarxes socials i s'acaba topant amb la polèmica del dia, algun cop protagonitzada per l'autora d'aquest poemari. Ara bé, una cosa és Twitter, ple d'opinions fàcils i volàtils, i l'altra és l'obra. M'atreviria a afirmar que el personatge li ha fet un mal servei a la seva obra poètica, perquè condiciona la lectura d'una manera difícil. Sempre s'ha de ser conscient des d'on es llegeix, perquè s'ha de ser honest amb el text.

Bijuteria (Galerada Ed, 2020), premi Amadeu Oller 2020, és un poemari que teoritza al voltant de l'amor a través del cos apropiant-se de l'imaginari catòlic, però també de l'imaginari *underground*, la perifèria i el Raval, com a teló de fons, però també com a centre. El títol del poemari és molt revelador d'allò que es ve a dir: les joies que no són pedres precioses, que no tenen un valor en el món del capitalisme voraç, però que l'autora sí que els dona un valor, eminentment proletari, des dels marges i reivindicant-lo, una apropiació del luxe. Per això, en els poemes apareixen aquestes joies amb un valor altament simbòlic, contenint una idea concreta de bellesa, d'amor i de desig, com també de la conceptualització del cos des de la carnalitat. Utilitza la bijuteria per a enjoiar allò que se situa als marges, allò obscur i íntim, i tanmateix passional. Així doncs, Romero crea una estètica que situa la bellesa i la ideologia en tensió («*Precipitar-me cap al tumult / amb els ulls descoberts de memòria, és l'embat / infal·libre qui m'evoca la classe i gènere: fang / i sang a l'entrecuix*» p. 40), és a dir, entre formalitat i discurs. Així i tot, no sempre aconsegueix un equilibri tensat entre aquests dos elements, un s'acaba menjant l'altre, ja sigui perquè la referència ideològica establerta és molt nítida («*/ on desfogo el sexe, però mai el nom // ? a k a Stalin Lenin Marx? convoquen / la sagnia dels prínceps crebantats*» p. 43) o bé perquè la imatge és molt potent («*Proletària, s'expressa la nena / adornant el ventre / fil, agulla; cap didal*»).

Aquesta estètica pot quedar saturada per una cripticitat buscada i que no sempre funciona amb fluïdesa, convertint-se més en una llosa que no pas en un factor que potencia el text: «*Des del simulacre, / encara el roig acrílic corroït per incitació / a la bellesa d'arriscar el sentit: unglejo / els padrastres mentre maquino l'orgasme / industrial.*» (p.31).

Són aquests elements, més aviat temàtics que no pas formals, els vertebradors del poemari, els responsables d'articular els poemes com un sol artefacte que projecta una realitat que no sempre es mostra, però que l'autora reivindica i l'entronitza. Així doncs, el poemari acaba sent una declaració ideològica des de l'amor i l'estètica, de la mateixa manera que Bad Gyal o La Zowi poden ser referents feministes, és a dir, amb una reapropiació de la «feminitat», de la sexualitat, perquè sigui pròpia, per obtenir-ne el control, per posseir el desig, sense menystenir-ne la violència. Allunyant-se de les teories de rebuig de l'amor romàntic, per retornar a l'amor romàntic des d'un altre lloc i des d'una altra posició política, disposada a conquerir aquest amor i regnar-lo. Aquesta idea es canalitza a través d'un corpus simbòlic amb un alt contingut d'iconofília catòlica amb la devoció a la carnalitat, l'orgull de la corrupció de la carn i la centralitat de la dona que s'entrega a la fe, el cos com a dogma: «*En femení / m'he cosit l'entrecuix amb la veritat a dins*» (p. 29) o «*Urgeix la seducció: / l'artífex femení estetitza el trastorn - no*» (p. 31); o bé de manera molt més explícita en aquest vers: «*Les putes es motegen l'esquerda per on s'infanta / Déu - inoxidable / contràriament en desús. Amb / rímel i push-up, biografia l'artífex del Paradís: / abans era bonica, ara sóc Jo mateixa -l'endemà, / tan sols insurrecció.*» (p. 19).

Aquest és l'aspecte més destacable del poemari que recau sobre qualsevol altre front temàtic: la ritualització del cos a través de l'imaginari catòlic. No sabria dir fins a quin punt es pot considerar mística, en el sentit que utilitza el ritual com a escenificació i teatralització del cos en la societat, de la carn com a material efímer i corromp perquè peca, i deixa la dimensió més espiritual, l'ànima, en un segon pla, que es pot percebre d'una manera molt indirecta. Juana Dolores Romero articula aquesta corporalitat religiosa des de l'alteritat, la provocació, l'escàndol, a través d'un control exhaustiu del llenguatge, des d'una cripticitat volguda i desitjada, però la qual és torrencial i potencial, perquè no té por a la penitència que comporta el pecat, no té por de posar l'amor i el desig al centre, des de la visceralitat que comporta la passió, malgrat que això pugui comportar un càstig. Tot això, permet plantejar el Jo des d'un altre marc, amb uns altres paràmetres: la identitat esdevé expansiva i arrasadora, situant-se per damunt de tot, excepte de Déu: «*centímetre a centímetre, Déu / m'insisteix a deconstruir el poema / ideològic.*» (p. 28). Tot aquest artefacte funciona molt millor quan prescindeix de la cripticitat, o més aviat, la deixa en un segon terme, tal com «Oració», la peça que clou el poemari, demostra.

Amb tot això, *Bijuteria* se situa entre la devoció i l'heretgia, no només de Déu, sinó també de la

dona ?ja que trasllada el discurs del feminista del Trap a la poesia?, i de la cultura catalana ?perquè aquest poemari s'inscriu perfectament als corrents poètics de la literatura catalana, tant en l'àmbit formal com temàtic. La cesura del vers, la cripticitat, les imatges astoradores en el context de perifèria, en el marc de l'urbs, entre molts d'altres elements, són aspectes ben presents en aquesta segona dècada del segle XXI en la literatura catalana, i molt més encara, en la poesia. Tenir en compte aquests elements ajuda molt més a entendre *Bijuteria*.

En definitiva, Juana Dolores Romero Casanova, mantenint sempre la tensió entre ideologia i bellesa, s'apropia de tot allò que li agrada, l'amor romàntic, l'or i la plata, el luxe, Déu, entre d'altres, i que ha sobreviscut en mans del capitalisme, però ho fa des d'una posició completament heterodoxa, per tal de treure'n qualsevol vestigi que ho corromp.

Ara bé, segurament el més adequat seria llegir *Bijuteria* com un objecte literari que forma part de l'obra artística de Juana Dolores Romero Casanova, és a dir, tenint en compte la seves obres # *JUANA DOLORES* # * *massa diva per a un moviment assembleari* * (2019), * *HIT ME IF I'M PRETTY* * o *Vladimir Maiakovski es va suïcidat per amor* (2020) i la peça audiovisual ?? *LIMPIEZA* ??, ja que ofereix una nova capa de lectura del poemari. Com també, igual que molts altres poetes coetanis a l'autora, el poema en ser dit, en ser recitat, obté una nova dimensió, que evidentment, no fa sinó dotar nova informació al lector.

Finalment, vull agrair l'ajuda que he tingut de la Marta Rosell Codina, ja que el resultat d'aquest article hagués estat molt diferent.